

ERGENLİKTE ÖZDEŞLEŞME SÜRECİNİN BENLİK GELİŞİMİNE ETKİSİ

Yard.Doç.Dr.Süheda ÖZBEN
Dokuz Eylül Üniversitesi
Buca Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü

ÖZET

Benlik, bireyin algılayabildiği kişiliğidir.¹ Kendini tanımlama ve görüş biçimidir. Bireyin ne olduğu, ne olmak istediği ve çevresince nasıl tanındığı konularındaki bilinçliliğidir.² Bu tanımlara göre bireyin bilinçli ya da bilinçsiz tepkilerinin temelinde benlik kavramı bulunur. Bireyin şimdiki ve gelecekteki davranışlarını etkileyen bu kavramın oluşmasında en etkili süreçlerden biri de özdeşleşmedir.

Özdeşleşme, bireyin içinde bulunduğu grubun bir üyesinin duyuş, düşünüş ve davranışlarını izlemesi, onu taklit etmesi, kendine model almasıdır.³

Ergon, özdeşleşme süreci ile sosyal rolleri, değerleri ve kuralları kazanır. Kendisini bir başkasının yerine koyarak onun gibi davranışmayı, duymayı ve yaşamayı öğrenir.

SUMMARY

Self is the subject's personality as perceived by the subject that is to identify and characterize himself. What kind of man he is, what kind of man he is going to be and how he is known around are well known by himself. He is surely conscious of them. According to these definitions there is always self concept in the base of the person's conscious or unconscious attitudes. Identification has an important role on self concept which effects the person's attitudes and behaviour now and in the future.

Identification is to observe one of the individual's feelings, emotious and behaviour and to do the same and act as the chosen individual in his environment. Adolescent, through identification gains social activities, values and rules in the society. He pretends as his models and continues his living.

In this paper the effects of the identification on the adolescent's real and ideal self have been studied.

1- Ernest R.Hilgard, *Introduction to Psychology* America: Yale University Press 1962 s.632.

2-Mithat Enç, *Ruhbilim Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayımları 1971 s.31.

3-Haluk Yavuzer, *Çocuk ve Suç*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 2. Baskı, 1982 ss.186-195.

Kız 20 Yaş: Ben herşeyden önce kendim gibi olmak istiyorum. Bugüne kadar pek çok kişiyi örnek aldım, ama onların da olumsuz özelliklerini gördükçe kendimi hayalimde oluşturduğum bir yetişkin modeli gibi görüyorum.

Kız 20 Yaş: Kendini yıkacak şeylerin karşısında dimdik ayakta durabilen, kendini ezdirmeyen bir tip düşünüyorum.

Kız 20 Yaş: Hayali adıktaki tip elinde sık ve zarif bir evrak çantası olan, uzun boylu, zayıf, her gün başka renklerde döpiyesler ona uygun ayakkabı giyen bir kadın.

Karakteri kendine aşırı güvenli, dedığım dedik biri olmalı, erkeklerin benlik saygımlı yok etmesine izin vermeyen ve kendi kendine yetebilen biri.

Kız 21 Yaş: Benzemek istediğim insan Atatürk'ten başkası değil.

Kız 21 Yaş: Herşeye rağmen ben kendimim. Yalnızca eksiklerimi tamamlayabileceğim kişileri model olarak alabiliyorum.

Kız 21 Yaş: Önce annem, sonra ablamı örnek olarak benimsedim. Şu anda idealimdeki tip ekonomik bakımından bağımsız, sosyal ilişkilerinde başarılı bir tip.

Kız 21 Yaş: Annemin fikirlere saygısını, babamın dürüstüğünü, ablamın fizигini, öğretmenimin konumunu, arkadaşımın açıksözlüğünü örnek alıyorum ve hatta kendim bile beğendiğim yönlerim oluyor.

Erkek 19 Yaş: İdealimdeki insan tipi, laiklige, insan haklarına, Atatürkçülüğe, kadın-erkek eşitliğine inanmış ve yaşamına geçirebilmiş mutlu bir insan tipi.

Erkek 20 Yaş: Toplumun gidişine yön veren, düşüncce insanı.

Erkek 20 Yaş: Idealimde tıpkı Fatih gibi bir tip var. Milli ve manevi değerlere saygılı, dini inançları sağlam, cesur ve kararlı, atak bir kişi.

Erkek 20 Yaş: Annem gibi sabırlı, çalışkan, özverili olmak isterim.

Erkek 20 Yaş: Karakteri bakımından babama, esprili ilişkileri bakımından Ferhan Şensoy'a benzemek isterim.

Erkek 21 Yaş: Hayalimdeki beni Alptuğ'la birleştiriyorum. Alptuğ iri sayılabilecek bir yapıda, hızlı çevik ve güzüpekti. Hz. Ömer'in adaleti, Fatih'in kararlılığı, Alparslan'ın cesareti, ülemenin zekası onda kendini gösteriyordu.

Erkek 21 Yaş: Toplumun değerlerinin büyük bir kısmını reddedip kendi değerlerimi oluşturdum. En büyük sıkıntım değerlerimi yaşamamaları, üzerine geliyorlar ve boğuluyorum.

Erkek 22 Yaş: Ailenin herşeyi planamasından sıkıldım. Artık kendi kişiliğimi kendim yaratmamalıymı.

Erkek 23 Yaş: İdealimdeki insan tipi, insan hak ve onurunu herşeyin üstünde tutan, çağdaş ve yapıcı düşünün bir insan tipi.

SONUÇ

Ergenlerin, kendi benlik kavramlarını oluşturmaları ve kendilerini oldukları gibi kabul etmeleri son derece önemlidir. Bireyin kendini yeterli ve değerli bulması, kendi özelliklerinden hoşnut olması, ruhsal bakımdan sağlıklı ve dengeli olduğuna işaretir. Oysa gerçek ve ideal benlik arasındaki çelişki uyum sorunlarını artırır. Ayrıca benlik kavramı yeterince gelişmemiş bireylerin kişisel ve sosyal uyumları da güçlesir.

Her insan, sahip olduğu özellikleri algıladıkten sonra, daha iyi nasıl olabilirim? nasıl olmam gereklidir? ne yapabilirim? v.b. sorulara cevap aramaya başlar. Bu süreç de ömür boyu sürer. Burada, kendilerini, kendilerinden sorduğumuz gençler de aynı olguya destekler nitelikte cevaplar vermişlerdir.

Eğitimin amaçlarından biri de ruhsal olarak sağlıklı ve dengeli bireyler yetiştirmektir. Bu konuda anne-baba ve eğitimciler önemli görevler düşmektedir. Yetişkinler çocuk ve ergenlerle olumlu ilişkiler kurmalıdır. Çünkü insan, değer verdiği, duygusal bir yakınlık, sevgi ve empati duyduğu kişiyi benimser ve ona bağlanır. Çocuk ve ergenlerle ilişkisi olan yetişkinlerin onlara yaşıtlarıyla örnek olmaları gereklidir. Yetiştirmek istedikleri insan tipine uygun bir model olup olmadıklarını kendilerine sürekli sormalıdır.

KAYNAKÇA

Enç, Mithat, Ruhbilim Terimleri Sözlüğü, Ankara: TDK Yayınları, 1971.

Geçtan Engin, "Toplumumuz Bireylerinde Kimlik (Identity) Kavramı ile İlgili Sorunlar Üzerine Bir Tartışma" 50. Yılı Armağan, Ankara: A.Ü.Eğitim Fakültesi Yayınları, No:36, 1973.

Hilgard R.Ernest. *Introduction to Psychology* America: Yale University Press, 1962.

McCandless R.Boyd. "Socialization, Sex-Typing and Identification" *Children and Adolescents*, Newyork: 1967.

Öner Uğur, "Benlik Kavramı ile Mesleki Benlik Kavramı Arasındaki Farkın Akademik Başarı ile İlişkisi" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1982.

Ülkü Siral, "Ergenlik Döneminde Arkadaşlık İlişkileri" *Eğitim ve Bilim* Ankara: s.11, 1978.

Yavuzer Halus, *Çocuk ve Suç*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 2.Baskı 1982.

Yörükoğlu Atalay, *Gençlik Çağı*. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları, 1986.